

Camil·la Lloret i Altafulla,

pianista represaliada

Camil·la Lloret i Altafulla va néixer a Figueres el 22 de novembre de 1903, filla d'Agustí Lloret i Marquès, d'Arenys de Mar, i d'Aurora Altafulla i Gelats, natural de Tordera. El pare de Camil·la era músic de professió, tocava la flauta i dirigia diverses corals, de manera que ja de ben petita visqué envoltada d'un ambient musical.

Tot i que va estudiar piano amb Lluís Bonaterra, les primeres lliçons musicals les va rebre del seu pare. Amb la seva habilitat, començà a guanyar-se la vida als vuit anys, tocant el piano a la festa major d'Albons.

Cap al 1917, quan devia tenir catorze anys, la família es traslladà a viure a la

Camil·la Lloret i Altafulla en una fotografia promocional. / ARXIU MUNICIPAL DE FIGUERES

Camil·la Lloret i Altafulla

Bisbal d'Empordà, on el pare amenitzava les sessions de cinema mut realitzades a la sala Mundial. Allà, Camil·la esdevindria membre fundadora de la Societat de Concerts.

El pare de Camil·la coneixia de feia temps el pare del jove músic Xavier Cugat, i li suggerí que la seva filla podria ser la pianista del seu fill. Tant hi insistí, que finalment l'home accedí als seus desitjos i concertà una trobada entre Xavier Cugat i Camil·la Lloret. Assajaren junts la interpretació de la sonata de Beethoven *Primavera* i Cugat quedà tan meravellat per la noieta que la contractà com a pianista. Els anys següents, l'acompanyà en diversos concerts i fins i tot emprengueren una gira per tota la Península.

En tornar, a Cugat se li presentà la possibilitat d'anar a Alemanya amb la seva orquestra per gravar discos, amb la finalitat de promoure la formació i aconseguir contractes per actuar a Amèrica. La imaginació de Camil·la es posà a volar, però era massa jove per anar a l'estranger. Encara no tenia divuit anys i la gent hauria malparlat d'una joveneta que no tenia inconvenient a anar de viatge amb un jove guapo i ambicions.

Cugat, doncs, contractà una altra pianista i Camil·la tornà a Figueres, on començà a fer concerts i a impartir classes de música a noies. Fins i tot creà una orquestra de senyores, que actuà en teatres, cafès concert i balnearis. El 1925 entrà a formar part de l'orquestra de la Societat Coral Erato i posteriorment s'integrà a l'orquestrina del cinema Sala Edison, on tocava el piano per amenitzar les sessions de cinema, que encara era mut.

L'any següent, el 1926, es casà amb el perruquer Pierre Gironell, amb qui no tingué fills. El marit era de la població de Borrassà i tenia un establiment al carrer de Sant Pere. Tal com ella mateixa manifestà en una entrevista, publicada el desembre del mateix any al setmanari *La Comarca* de Figueres, el seu gran amor per la música li venia de naixement:

Camil·la Lloret i Altafulla

L'art jo l'he sentit sempre. De petita; ben petiteta, jo no sé pas com ni per on, dintre meu s'hi deixondí el somni d'unes harmonies i d'unes fal·leres. I vingué la meva passió per la música. Jo en sentia parlar molt de l'art i de les seves bel·leses; i encara que no pogués capir l'emoció de les sàvies paraules que al meu envolt se creuaven, quelcom n'espigolava d'aquelles entenimentades converses.

Cap al 1928, passà a formar part del grup musical The King Jazz i, segons la premsa de l'època, els seus integrants van comprar instruments moderníssims per al grup i van fer concerts a la Sala dels Miralls de l'Edison, a Figueres. Però altra vegada arribà el nefast 1936, com ja hem vist en ocasions anteriors.

Just després de la guerra, Camil·la va ser denunciada amb falsedats, com era habitual. En el seu cas, les acusacions arribaven del comandant de la caserna de la Guàrdia

Els integrants de The King Jazz, conjunt format el 1926, amb Camil·la Lloret al centre.

Camil·la Lloret i Altafulla

Civil de Figueres, Justiniano Juez Alzaga, qui no tingué cap inconvenient a iniciar una investigació per comprovar la conducta de Camil·la durant els darrers anys de la República.

Justiniano instruí un atestat contra ella el 21 de març de 1939, i fou detinguda el dia 23. Reclosa Camil·la a la presó de Figueres, la Falange Española Tradicionalista respongué als requeriments del jutge, per manifestar que l'acusada *pertene-cia al Sindicato de Músicos, adherido a la Confederación Nacional del Trabajo (CNT) después del 18 de julio. Es mujer de buena conducta, pero simpatizante de los rojos*. Només trigaren quatre dies a respondre.

El 5 d'abril, l'informe de la Guàrdia Civil conclouïa que la presa:

... es de buena conducta, con anterioridad al Movimiento Nacional, pero de simpatías izquierdistas, i afegia que se cree que se afilió a la CNT y se la vio que tenía amistad con los dirigentes locales de la citada sindical. Hizo manifestaciones contrarias a la Causa Nacional. Ostentó sus simpatías y exhibió revistas de la Sociedad de Amigos de Rusia. No se le conoce hecho delictivo y está considerada desafecta a la Causa Nacional.

El 7 d'abril arribà l'interrogatori del jutge, en què ratificà les declaracions anteriors de no haver fet res de dolent. No calia, ja que fou sotmesa a un consell de guerra, amb nou persones més, pel delictes de ser simpatitzant d'esquerres i d'haver-se afiliat a la CNT.

Sense cap garantia processal, era la situació ideal per eliminar *rojos, maçons, contraris al règim franquista* i tots aquells que n'eren sospitosos. En els sumaris consten la denúncia, les declaracions dels acusats i les dels testimonis, les proves de càrrec i les diligències practicades, tot amb una fredor colpidora. La fitxa corresponent a Camil·la Lloret i Altafulla especifica les dades següents:

Camil·la Lloret i Altafulla

35 años. Hija de Agustín y Aurora. Natural y vecina de Figueras. Pianista. Casada. Estatura baja, cabello negro, ojos castaños, nariz recta, boca regular.

En l'apartat de les declaracions fetes a la comandància de la Guàrdia Civil de Figueres consten quatre testimonis. Tots coneixien l'acusada. Alguns asseguraren que abans del Glorioso Movimiento Nacional no pertanyia a cap partit polític ni sindicat. D'altres, però, declararen que després del 18 de juliol de 1936 s'afilià a la CNT i que estava subscripta a una revista de caràcter socialista. Una dona arribà a dir que l'acusada *influyó en el sindicato para cerrar un salón de peluquería*.

Després venia la declaració de l'acusada, la qual va dir que no s'havia afiliat a cap partit polític abans de la sublevació, però que després s'havia vist obligada a adherir-se a la CNT per seguir treballant. Igualment negà haver-se subscrit a cap revista, però reconegué que hi havia un noi que anava al cafè i de vegades en portava d'estrangeres i que els membres de l'orquestra hi donaven un cop d'ull. Naturalment, negà amb rotunditat haver influït per tancar cap perruqueria.

Conclòs l'informe, l'11 de novembre se celebrà el consell de guerra:

Reunido el consejo de guerra permanente número 3 de Barcelona en la sala de justicia de la Audiencia Provincial para ver y dictar la causa construida por el procedimiento sumari-simo de urgencia contra la procesada.

Camil·la Lloret en la seva funció de professora, al Casino Menestral Figuerenc, cap al 1958. / ARXIU COMARCAL DE L'ALT EMPORDÀ

Camil·la Lloret i Altafulla

El señor fiscal, después de hacer un detallado estudio de los hechos, solicita para la procesada 6 años y 1 día de prisión.

El señor defensor pide para su defendida la máxima benevolencia.

Se da por concluida quedando el consejo reunido en sesión secreta para deliberar y dictar sentencia.

El resultat, en aquest cas, seria favorable a l'acusada, segons la sentència dictada el mateix dia:

Reunido el consejo de guerra permanente número 3 para ver y dictar las causas acumuladas seguidas por el procedimiento sumarísimo de urgencia contra la procesada.

Debemos absolver y absolvemos a Camila Lloret Altafulla.

Decimos: que pedimos respetuosamente a la autoridad judicial sobre la conveniencia que la procesada absuelta Camila Lloret Altafulla tenga una sanción de privación de libertad.

En resum, que fou absolta de les acusacions, però, tot i així, hagué de complir una pena d'un mes d'arrest menor, per si de cas. Mai no va parlar amb ningú del judici, però gent que la va conèixer afirma que no va oblidar la humiliació que representà per a ella el consell de guerra.

Li costà recuperar-se de l'experiència, però reprengué les seves activitats, com ara fer classes particulars de música i tocar en diverses formacions. A la dècada de 1940 col·laborà amb l'orquestra Mendoza i a la de 1950 amb la Panamà, a més d'esdevenir directora de l'escola de música de la Cambra Agrària.

El 1956, amb motiu del primer centenari del Casino Menestral de Figueres, inicià una estreta vinculació amb aquesta entitat i fundà l'escola El Casino, organitzada al

Camil·la Lloret i Altafulla

mateix local, per aconseguir-ne el reconeixement com a filial del Conservatori de Música de Barcelona. S'hi estaria trenta anys, dedicada plenament a l'ensenyament, tot i que la seva gestió també rebria crítiques. En una estrevista concedida a E. Molero i Pujós, publicada a la revista *Canigó* el 13 de gener de 1973 amb el títol de "Camil·la Lloret, la dedicació a l'ensenyament musical", la mateixa pianista feia les reflexions següents:

Per cert, que tot aquell procés portà molt d'enrenou, i una vegada més es posaren de manifest els afanys de col·laboració per part d'uns i la indiferència i la manca de comprensió per part dels altres. Jo sempre he estat una persona molt rigorosa. Jo dic al blanc, blanc i al negre, negre. Quan veig que un alumne no rendeix prou o no s'interessa gaire, haig de comunicar-ho als pares. De vegades, és clar, et trobes amb pares que no es fan càrrec de les limitacions del fill, i has d'insistir i t'has de posar forta. Amb els pares d'una alumna m'hi vaig haver de "quadrar": "Volen que els hi digui que la seva filla és burra? Doncs sí, senyors, la seva filla és burra i les pessetes que inverteixen en aquests estudis val més que les dediquin a una altra cosa". Es clar, això hi ha gent que no ho vol, o no ho sap, o no ho pot comprendre. Però jo soc així i no puc fer-hi més.

Caricatura de Camil·la Lloret, signada per Marià Baig i Minobis (Kukut), per a l'entrevista publicada al setmanari figuerenc *La Comarca* l'11 de desembre de 1926.

Camil·la Lloret i Altafulla

Cap al 1962 o 1963, Xavier Cugat fou convidat al programa *Esta es su vida*, de Televisió Espanyola, i quan es disposava a tocar el violí, amb gran sorpresa del músic aparegué Camil·la a les tecles del piano.

Conservava els records de joventut, però s'imposava la realitat. Als anys setanta, dirigí l'orfeó infantil Germanor Empordanesa i fundà la cobla infantil Els Vailets. El 1978 promogué la creació de l'Escola Municipal de Música de Figueres, a la Fundació Clerch i Nicolau, on impartí classes fins al 1984, quan ja tenia vuitanta-un anys. El 1981, l'Ajuntament de Figueres li atorgà la Fulla de Plata en reconeixement de la seva trajectòria professional i el juny de 1985, amb motiu de la seva jubilació, s'aprofità el concert de final de curs de l'Escola de Música de Belles Arts i Oficis de Figueres per dedicar-li un comiat musical.

La senyora Camil·la, com popularment se la coneixia, morí a Figueres el 14 de maig de 1998, als noranta-cinc anys. El mateix any, l'Ajuntament de Figueres batejà amb el seu nom una plaça situada al carrer de la Jonquera.

Camil·la Lloret i Altafulla va ser una figura cabdal del moviment musical figuerenc i empordanès en general, ja que durant una trentena d'anys formà més de tres mil alumnes. Ella mateixa s'hi referí en una entrevista a *Canigó*, el 1973:

Miri, ja fa molts anys que em dedico a aquesta activitat. Pràcticament tots els músics figuerencs, de promocions posteriors a la meva, naturalment, han vingut a lliçó amb mi. En aquest aspecte estic molt contenta. Tinc deixebles a les nostres primeres cobles-orquestres, per exemple, "Caravana", "Costa Brava", "Meravella", "La Principal de La Bisbal" i moltes més que ara no recordo i també altres que formen part de diferents conjunts. El que em plau més és veure'ls guanyar-se la vida amb la carrera ben acabada. Aquesta, per a mi, és la satisfacció més gran.